
RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA YAZISI

Psikolojik Danışman/Rehber Öğretmenlerin Bakış Açısıyla Psikolojik Danışma ve Rehberlik Alanının Sorunları

Ayşe BENGİSOY¹, Melih Burak ÖZDEMİR²

Özet: Psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) lisans eğitiminin üniversitelerimizde yaklaşık 50 yıllık bir geçmişi olmasına rağmen, PDR'nin sistem içerisinde hak ettiği yeri yeterince aldığını söylemek oldukça zordur. Alan çalışanları olarak ileriye yönelik değişimlerin nasıl şekilleneceğini kontrol edebilmek ve söz sahibi olmak da bu noktada oldukça önemli gözükmektedir. Bu çalışmanın amacı, alan çalışanlarının yaşadıkları mesleki problemleri, kendilerini yeterli ve yetersiz hissettikleri alanları, lisans eğitimlerinin niteliğine ilişkin değerlendirmelerini, hizmet içi eğitim faaliyetleri hakkındaki görüşlerini incelemektir. Araştırmaya Samsun ilinde farklı ilçelerde çalışmakta olan 34 kadın, 29 erkek toplam 63 rehber öğretmen katılmıştır. Veriler araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile elde edilmiş veriler incelenmiştir. Araştırma bulgularında sorun alanları olarak daha çok; PDR lisans eğitiminde üniversitelerin standardizasyonunun olmayışı, görev tanımının net olmayışı, rehber öğretmenlerden ve PDR servislerinden gerçekçi olmayan beklentiler ve Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)'nin sistem ve işleyişinden kaynaklanan sorunlar olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar sözcükler: Psikolojik danışma ve rehberlik, psikolojik danışman, rehber öğretmen, alan sorunları

The Perspective of Psychological Counsellors / Guidance Counsellors and the Problems of Psychological Guidance and Counselling

Abstract: Although Psychological Guidance and Counselling has a 50 year past in the undergraduate studies of our universities, it is quite difficult to state that it has the right place that it deserves within the system of PGC. The aim of this study is to examine the problems of the members of the Psychological Guidance and Counselling as a profession and to look at the areas where they feel themselves efficient or inefficient, to indicate their evaluations in relation to do quality of their undergraduate studies, as well as exposing their views about the present in-service trainings. The participants in the survey are in total 63: 34 women and 29 men working in the different districts of the province of Samsun, in Turkey. In the findings of the research, the detected problems have been mainly in the following areas: The lack of standardization in the graduate programs of the universities; the blurred definition of job description; the unrealistic expectations from the guidance counsellor and Psychological Guidance and Counselling services, and the problems arising from the system and the function of the Ministry of Education.

Key Words: Psychological counseling and guidance, Psychological counselor, Counselor, Field problems.

---

¹Yrd. Doç. Dr. Lefke Avrupa Üniversitesi

²Uzm., Lefke Avrupa Üniversitesi PDR Doktora Öğrencisi

Address of correspondence/Yazışma adresi: Uzm.Melih Burak Özdemir, Lefke Avrupa Üniversitesi PDR Doktora Öğrencisi, Lefke-Kıbrıs. Email: mlhbrk52@hotmail.com

Date of Received/Geliş Tarihi: 29.10.2019,**Date of Revision/Düzeltilme Tarihi:** 03.11.2019,**Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 05.11.2019

Citing/ Referans Gösterimi: Bengisoy, A. ve Özdemir, M.B. (2019). Psikolojik Danışman/Rehber Öğretmenlerin Bakış Açısıyla Psikolojik Danışma ve Rehberlik Alanının Sorunları. *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 1(3): 189-93
doi:10.35365/ctjpp.19.1.24

Giriş

PDR, Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) doğan ve sonrasında dünyaya yayılan bir meslek alanıdır. ABD'de farklı sosyal ve ekonomik şartlar altında ve ihtiyaçlardan doğan bu alan, zamanla şartlar ve ihtiyaçlar değiştikçe farklılaşmıştır. Başlarda sadece okullarda hizmet verilirken, daha sonraki süreçte farklı alanlarda da uzmanlaşmalar oluşmuş ve okul dışında yetişkinlere yönelik hizmetler de vermeye başlanmıştır. Farklı ülkelerdeyse bu mesleğin başlangıç ve gelişimi farklı biçimlerde olmuştur (Owen, Damirchi ve Molaei, 2013).

Rehberlik faaliyetleri dünyadaki gelişmelerden de esinlenerek 1950'li yıllarda Türk eğitim sistemindeki yerini almış, sonraki süreçte de eğitim şuralarında ve kalkınma planlarında rehberliğin önemi ve gereği üzerine değerlendirmeler yapılmıştır. Önemli ilerlemeler yaşanmasına rağmen rehberlik hizmetlerinin devam ettirilmesinde bazı problemler halen güncelliğini korumaktadır (Poyraz, 2006).

Ülkemizde başlangıcından bu güne bazı önemli gelişmeler olsa da, verilen hizmetlerin nicelik ve nitelik açısından eksik olduğu, alan çalışanlarının kimlik arayışlarının devam ettiği, Türkiye'de kendine has PDR modellerinin geliştirilemediği, ülkemizde hali hazırda PDR'nin en güçlü olduğu alanın 'okul psikolojik danışmanlığı' olmasına rağmen, sayısal anlamda ve nitelik olarak talepleri karşılamaktan uzak olduğu görülmektedir. PDR hizmetleri için gereken fiziki şartların sağlanamadığı, standardize edilmiş ölçme

araçlarının yetersizliği, lisans mezunlarının büyük kısmının kamu sektöründe çalışıyor olması, özel psikolojik danışma merkezlerinin yaygınlaşmadığı, unvan sorununun halen çözülmediği (Pişkin 2006), günümüze kadar yaşanan gelişmelere bakıldığında Türkiye'de PDR alanının 'profesyonel bir hizmet alanı' olarak kabul görmesi hususunda önemli sorunların varlığı, eğitimdeki uygulamalarda istenen noktaya henüz ulaşılamadığı ve PDR alanının bilimsel anlayış ve çağdaş yaklaşımlarla kabul edilmesindeki engellerinse aşılamadığı görülmektedir (Yeşilyaprak, 2009).

Bu çalışmanın amacı, alanda görev yapan rehber öğretmenlerin yaşadıkları sorunları çeşitli açılardan kendi yazılı anlatımlarıyla ele almaktır.

Araştırmanın problem cümlesi; Alanda çalışan rehber öğretmenlerin gözüyle alanın sorunları nelerdir? Araştırmanın alt problemleri şunlardır: Rehber öğretmenlere göre lisans eğitiminin yeterli ve yetersiz bulunan yanları nelerdir? Alanda rehber öğretmen olarak çalışmanın zorlukları nelerdir? Rehber öğretmenlerinin kendilerini yeterli ve yetersiz hissettikleri alanlar nelerdir? Rehber öğretmenlere göre hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin yeterli ve yetersiz yanları nelerdir?

Yöntem

Araştırmaya Samsun ilinde farklı ilçelerde çalışmakta olan 34 kadın, 29 erkek toplam 63 rehber öğretmen katılmıştır. Alan çalışanlarının cinsiyet, alan dışı-alan dışı olmayan, yüksek lisans ve hizmet yıllarına göre dağılımları Tablo 1 ve Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyet, Alan İçi-Dışı ve Yüksek Lisans Durumlarına Göre Dağılımı

Cinsiyet	Alan Mezunu		Alan Dışı Mezun		Yüksek Lisans Mezunu	
	f	%	f	%	f	%
Erkek	29	46	27	43	-	
Kadın	34	54	27	43	7	11
					3	4.8

Tablo 2. Katılımcıların Hizmet Yıllarına Göre Dağılımları

Cinsiyet	0-5 yıl		6-10 yıl		11-15 yıl		16 yıl ve üzeri	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Erkek	9	14.2	10	16	6	9.5	4	6.3
Kadın	19	30.2	3	4.8	8	12.7	4	6.3

Veri Toplama Araçları

Araştırmada iki bölümden oluşan bir görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunun ilk bölümünü katılımcıların cinsiyet, meslekte çalışma yılı, alan mezunu olup olmama ve yüksek lisans derecelerini saptamaya yönelik kapalı uçlu 4 sorudan; ikinci bölüm ise, psikolojik danışman/rehber öğretmen olarak görev yapmanın zorlukları, lisans eğitimlerinin yeterli ve yetersiz yanları, kendilerini yeterli ve yetersiz hissettikleri alanlar, hizmet içi faaliyetlerin yeterli ve yetersiz yanlarına ilişkin 4 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Görüşme formunda yer alan sorular aşağıda verilmiştir.

1- Aldığınız lisans eğitiminin yeterli ve yetersiz yanlarını nasıl değerlendirirsiniz?

2- Çalıştığınız kurumda psikolojik danışman/rehber öğretmen olarak görev yapmanın zor yanları nelerdir?

3- Kendinizi yeterli ve yetersiz hissettiğiniz alanlar nelerdir?

4- Hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yeterli ve yetersiz yanlarını nasıl değerlendirirsiniz?

Psikolojik danışman/rehber öğretmenlere araştırmayla ilgili bilgilerin yer aldığı bir e-posta maillerine gönderilmiştir. Örneklem grubunun da yanıtlarını yazdıktan sonra araştırmacıların e-posta adreslerine göndermeleri istenmiştir. Katılımcıların e-posta adreslerine, araştırmacılarından biri Rehberlik ve Araştırma Merkezinde (RAM) çalıştığı için elinde mevcut olan bölge rehber öğretmenleri iletişim adreslerinden, Samsun ilindeki diğer RAM'lardan, Samsun Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği şubesinden ve araştırmacıların tanıdığı psikolojik danışmanlardan/rehber öğretmenlerden ulaşılmıştır. Uygulama 2016 Ekim-Kasım döneminde gerçekleştirilmiştir. E-posta büyük bir gruba gönderilmiş ancak dönüş oranı % 15 civarında olmuştur.

Verilerin analiz sürecinde ise sonuçlar araştırmacı tarafından incelenmiş ve kodlama yapılmıştır. Sonrasında uzman görüşü alınmış ve belirledikleri kod ve kategoriler karşılaştırmış ve büyük oranda benzer kategoriler oluşturulduğu görülmüştür. Verilerin kodlanmasında tümevarımcı analiz kullanılmıştır. Bir kategoriye alınan kod, bir alan çalışanın yazılı metni içinde birkaç kez tekrarlanmışsa tek bir defa geçtiği kabul edilmiştir. Bir alan çalışanın yazılı metninde farklı kategorilere giren kodlar ise sıklık dağılımına ayrı olarak alınmıştır. Birinci, üçüncü ve dördüncü sorular iki boyutlu değerlendirme

gerektirmektedir. Çoğu alan çalışını tek bir boyuta odaklanarak yanıt verdiği için, ilgili soruların analiz boyutuna bakıldığında katılımcı sayısı kadar değerlendirme görülmemektedir. Lisans eğitiminin yeterli ve yetersiz yanlarına ilişkin soru, alan dışı bölüm mezunları tarafından yanıtlanmamıştır. Dolayısıyla ilgili sorunun yanıtlarının analizi, alan mezunlarının görüşlerini yansıtmaktadır. Alan çalışanlarının sorulara verdikleri görüşlerle ilgili olarak verilen örnek cümlelerde, (Cinsiyet, hizmet yılı, mezuniyet alanı)'na göre kodlama yapılmıştır.

Bulgular

Tablo.3 Lisans Eğitiminin Yeterli ve Yetersiz Bulunan Yanlarına İlişkin Kategoriler

Yeterli Bulunan Yanlara İlişkin Kategoriler	f	%	Yetersiz Bulunan Yanlara İlişkin Kategoriler	f	%
Lisans Eğitimi Yeterliydi	6	9.5	Uygulamalı Ders Eğitimi	17	27
Bireysel ve Grupla Psikolojik Danışma Eğitimi	6	9.5	Teori Pratik Uyuşmazlığı	15	23.8
Teorik Eğitim	1	1.6	Uygulamada Karşılaşılabilecek Sorunlara Çözümler	11	17.5
Bireyi Tanıma Teknikleri	1	1.6	Staj Eğitimi	10	15.9
Yönetmelikler	1	1.6	MEB'deki işleyiş, sistem Sorunları	6	9.5
Staj Eğitimi	1	1.6	Psikolojik Danışma Eğitimi	4	6.3
Eğitsel ve Mesleki Rehberlik	1	1.6	Özel Eğitim Eğitimi	4	6.3
Gelişim Psikolojisi	1	1.6	Ölçme Değ. - Test Eğitimi	4	6.3
			Alan Derslerinin Azlığı	3	4.7
			Akademisyen Yeterliliği	2	3.2
			Akademisyen Azlığı	2	3.2
			Üniversiteye Seçim Süreci	1	1.6
			Teori Eksikliği	1	1.6

* Bu soruya alan mezunu olmayanların cevapları dahil edilmemiştir.

Tablo 3'de görüldüğü gibi, psikolojik danışmanlar lisans eğitimlerini yeterli ve yetersiz yanlarıyla

değerlendirirken büyük oranda yetersizlikleri dile getirmeye odaklanmışlardır.

4. Psikolojik Danışman/Rehber Öğretmen Olarak Görev Yapmanın Zor Yanlarına İlişkin Kategoriler

Kategoriler	f	%
Yönetici ve öğretmenlerin PDR hizmetlerine ilişkin önyargılı tutumları, işbirliği yapmamları	20	31.7
Görev tanımının net olmaması, rehberlik ile ilgili yaşanan unvan sorunu	13	20.6
Fiziki şartların elverişsizliği	7	11.1
İşbirliği yapmayan veliler	5	7.9
Mesleki gelişime yönelik eğitim eksikliği	4	6.3
PDR alanına ve rehber öğretmene karşı, öğretmen ve idarecilerden gerçekçi olmayan beklentiler	4	6.3
Alanla ilgili olmayan angarya işler, evrak yükü	3	4.8
Kalabalık okulda çalışmak	3	4.8
RAM'da özel eğitimde çalışmak, alandan uzaklaşma hissi	3	4.8
Taşınmalı eğitim yapılan okulda çalışmak	2	3.2
Bürokratik işlemler	1	1.6

Tablo 4'de görüldüğü gibi, katılımcıların üçte birlik kısmı (% 31.7) psikolojik danışman/ rehber öğretmen olarak görev yapmanın zor yanlarına ilişkin olarak 'Yönetici ve öğretmenlerin PDR hizmetlerine ilişkin önyargılı tutumu,

işbirliği yapmamları" sorununu dile getirmiştir. Bunu 'Görev tanımının net olmaması ve unvan sorunu' (% 20.6) izlemiştir.

Tablo 5. Alan Çalışanlarının Kendilerini Yeterli ve Yetersiz Buldukları Alanlara İlişkin Kategoriler

Yeterli Buldukları Alanlar	f	%	Yetersiz Buldukları Alanlar	f	%
İletişim Becerileri	13	20.6	Psikolojik Danışma	18	28.6
Psikolojik Danışma	10	15.9	Özel Eğitim/Kaynaştırma	9	14.3
Eğitsel/Mesleki Rehberlik	7	11.1	Psikolojik Testler	6	9.5
Genel Olarak Yeterli	6	9.5	Genel Olarak Yetersiz	6	9.5
Özel Eğitim/Kaynaştırma	4	6.3	Psikososyal/Krize Müdahale	4	6.3
Kişilik Özellikleri Bakımından	4	6.3	Aile Eğitimleri	3	4.8
Aile Eğitimi	2	3.2	Sınav Sistemleri	2	3.2
Psikolojik Testler	2	3.2	Sunum Teknikleri	2	3.2

Meslek Etiği	2	3.2	Zaman Yönetimi	1	1.6
Tecrübe			Çocuk Gelişimi	1	1.6
(Farklı kurumlarda çalışma)	2	3.2	Özel Vakalar(intihar, ölüm)	1	1.6
Seminer/Sunum Teknikleri	2	3.2	Sınıf Yönetimi	1	1.6
Tercih Danışmanlığı	2	3.2	Öğretmen Eğitimleri	1	1.6
Sınıf Yönetimi	1	1.6			
Travma/Kriz Müdahale	1	1.6			

Tablo 5’de görüldüğü gibi, katılımcıların yeterli buldukları alanlara ilişkin kategorilere baktığımızda; ‘İletişim becerileri (%20.6) ilk sırayı alırken, yetersiz

buldukları alanlardaysa psikolojik danışma (%28.6) ilk sırayı almaktadır.

Tablo 6. Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerin Yeterli ve Yetersiz Yönlerine İlişkin Bulgular

Yeterli Bulanlar	f	%	Yeterli Değil/Kategoriler	f	%
Genel Olarak Yeterli	12	19	Psikolojik Testler/ Ölçme Araçları	19	30.2
			Genel olarak Yeterli Değil	11	17.5
			Psikolojik Danışma	10	15.6
			Aile Eğitimleri	10	15.6
			Özel Eğitim/Kaynaştırma	6	9.5
			Terapi Eğitimler (Oyun Terapisi vb)	5	7.9
			Travma/Kriz Müdahale	4	6.3
			Proje Eğitimleri	3	4.8
			Kariyer/Meslek Danışmanlığı	3	4.8
			Kişisel Gelişim	1	1.6
			Resim Analizi	1	1.6
			Değerler Eğitimi	1	1.6
			Öfke Kontrolü	1	1.6
			Akrabalarla İlişimi	1	1.6

Tablo 6’da katılımcıların hizmet içi eğitim faaliyetlerinde yeterli ve yetersiz buldukları alanlara ilişkin kategorilere baktığımızda, alan çalışanlarının daha çok yetersizlikleri dile getirmeye çalıştıklarını ve bu yetersizliklere odaklandıklarını görebiliriz.

Tartışma

Katılımcıların lisans eğitimlerinin niteliğine ilişkin değerlendirmeleri incelendiğinde; dikkat çekici olan alan çalışanlarının lisans eğitiminin daha çok yetersiz yanlarını dile getirmiş olmalarıdır. Bu sonuç PDR lisans eğitiminde eğitim-uygulama arasında bir boşluk olduğunu gösterir niteliktedir. Sonuçlarda dikkat çekici olan psikolojik danışma eğitiminin hem yeterli hem de yetersiz bulunduğudır. Bu durum üniversitelerin lisans programlarında bir standardizasyon olmamasına bağlanabilir. Türkiye’de PDR alanı henüz profesyonel bir meslek alanı olarak benimsenmiş değildir. Bir mesleğin profesyonel bir meslek alanı olarak benimsenebilmesi için mesleğin yasal olarak tanınması, yetiştirme standartlarının belli olması ve uygulanabilir etik kuralların ve yaptırımların olabilmesi gerekir (‘‘Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği’’, t.y.). Sonuçlar ışığında PDR programlarının standardizasyonu, psikolojik danışma boyutunda uygulamalı eğitim ve süpervizyon önemli gözükmektedir. Derslerin uygulama kredilerini artırarak öğrencilerin kuramsal bilgiyi tecrübe etmeleri ve içselleştirmelerine olanak tanınabilir. Türkiye’de PDR lisans eğitimi alanların bile yetişme noktasında problemleri olduğu tartışılırken, MEB’in alan dışından atama yapması kalite sorununu daha da büyüttüğü gibi, motivasyon kaybına da sebep olmakta, etik sorunlar yaşanmakta, mesleğin gelişimine önemli hasarlar vermektedir (Pişkin, 2006). Atıcı ve Çam (2013) çalışmalarında, PDR 4. sınıf öğrencilerinin, uygulama

derslerinin özellikle teorik bilgileri uygulama şansı vermesi açısından öğretici ve faydalı bulunduğu, karşılaştıkları problemleri çözmeye ve okul psikolojik danışmanlığı becerilerini geliştirme noktalarında etkili ve faydalı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Şahin (2016) çalışmasında ise, psikolojik danışmanların iyi bir PDR eğitimi alması, psikolojik danışmanın görev tanımının net yapılması ve alan dışı atamaların yapılmaması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Ülkemizde tüm üniversite ve bölümlere öğrenci seçimi, merkezi sınav aracılığıyla yapılmakta ve öğrenci alımında akademik başarı ölçütü olarak alınmaktadır. Psikolojik danışman eğitimi sürecinde de öğrenciler, eğitimleri boyunca sadece ödevler, sınavlar, projeler ve tezler aracılığı ile değerlendirilmektedir. Bu yaklaşım lisansüstü düzeydeki eğitim için de geçerlidir. Diğer taraftan ilgili alan yazında psikolojik danışma öğrencilerinin sadece akademik başarılarının değil, diğer özelliklerinin de dikkate alınması gerektiğine ilişkin bir yönelim de söz konusudur (Owen, Dost, Bugay ve Owen, 2014). Ancak Owen ve ark. (2013) İran-Türkiye karşılaştırmalı çalışmalarında, Türkiye’de PDR programlarının sayıca fazla oluşu, psikolojik danışman yetiştiren eğitimcilerin yurt dışı tecrübelerinin fazla oluşu, uluslararası bağlantıların oluşu, yapılan kongrelerin uluslararası bağlantılı oluşunu ise Türkiye’nin güçlü tarafları olarak ifade etmişlerdir.

Alan çalışanlarının görev yapmanın zorluklarına ilişkin değerlendirmelerine baktığımızda, PDR alanının birlikte çalışılan idareci, öğretmenler ve velilerce iyi tanınmadığı, görev ve sorumluluklarının iyi bilinmediği ortaya çıkmaktadır. Gerçekçi olmayan taleplerle karşılaşmak da yine mesleğin görev ve sınırlarının tam olarak ortaya konmamış olduğunu göstermektedir. PDR’nin disiplinler

arası bir alan oluşu, başka uzmanlık alanları ile (özel eğitim gibi) yan yana duruşu da farklı problemlere yol açabilmektedir. Bu bulgular MEB bünyesinde PDR hizmetlerinin arzu edilir seviyede işlev görmesi için MEB politikaları ve öğretmen eğitiminde önemli iyileştirmelerin gereğine işaret etmektedir. Rehber öğretmenlerden ve rehberlik servislerinden bütün sorunları bir anda çözmesini beklemek kabul edilemez ve gerçekçi olmayan bir beklentidir. Bu noktada okul idarecilerinin ve öğretmenlerin rehberlik faaliyetlerinin yürütülmesiyle ilgili yeterli donanım ve anlayışa sahip olmadıkları da söylenebilir. Şahin (2016) çalışmasında, psikolojik danışmanların yöneticilerinin okul müdürleri olmaması, psikolojik danışmanların kadrosunun bulunduğu okul dışında görevlendirilmemesi, öğretmen ve yöneticilerin PDR hizmetlerini desteklemesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Psikolojik danışma, alan çalışanlarının kendilerini hem yeterli hem yetersiz hissettikleri başlıca alan olarak vurgulanmıştır. Bu bulgu, alan çalışanlarının kendilerini yeterli veya yetersiz algılamalarında akla gelen en merkezi alt alanın psikolojik danışma olduğu şeklinde değerlendirilebilir. Bulgulardaki dağınıklık, PDR eğitiminde lisans düzeyinde yeterli bir standardizasyonun sağlanamamış olmasına bağlanabilir.

PDR hizmetleri ile ilgili olarak alan çalışanlarının bilgilenmeleri için hizmet içi eğitim almaları sonucuna ulaşmıştır. PDR hizmetlerinin bireyi ve toplumu dönüştürmede daha etkin olabilmesi hiç kuşku yok ki

alan çalışanlarının yetiştirilme sürecinde yeterli donanımı kazanmaları ve sürekli eğitim yoluyla bireysel ve mesleki gelişimlerini sürdürmeleriyle mümkün olacaktır.

Avrupa'daki psikolojik danışma alanıyla ilgili faaliyet gösteren derneklerle ve özellikle bütün hepsini tek çatı altında toplamaya çalışan Avrupa Psikolojik Danışmanlar Derneği (European Association for Counselors) ile dernek düzeyinde iş birliği yapmak, alanımızın gelişimi açısından oldukça anlamlı olabilir (Korkut ve Mızıkacı, 2008). Etkili bir rehberlik faaliyeti okuldaki tüm personelin etkin katılımını gerektirir. Bunun anlamı, bütün personelin gerek bilişsel gerekse de tutumsal düzeyde ortak bir dil kullanmasını ve ortak amaçta kenetlenmesini gerektirir. Bu da ortak bir rehberlik anlayışına sahip olmak demektir. Fakat rehberlik hizmetlerinde görülen dağınıklık, ortak anlayışın yeterli olmadığını ortaya koymaktadır.

Bu çalışma sınırlı sayıda alanda çalışan rehber öğretmenlerden alınan görüşlere dayandığından, daha fazla sayıda psikolojik danışmana ulaşarak daha geniş bilgi toplanması önerilebilir. Gelecekte yapılacak benzer araştırmalar daha büyük örneklemelerle yapılabilir. Bu çalışmada alan mezunu ve alan dışından mezun olanların yanıtları birlikte değerlendirilmiştir. Bir başka çalışmada alan ve alan dışı mezunların alana ilişkin görüşleri ayrı ayrı incelenebilir. Böylelikle, alan ve alan dışı mezunu olan çalışanların yaşadığı sorunlar karşılaştırmalı bir şekilde ele alınabilir.

Kaynaklar

Atıcı, M. ve Çam, S. (2013). Okullarda PDR Uygulamaları Dersine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 4(39), 106-119.

Dost, Tuzgöl, M. ve Keklik, İ. (2012). Alanda Çalışanların Gözünden Psikolojik Danışma ve Rehberlik Alanının Sorunları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 389 – 407.

Korkut, F. ve Mızıkacı, F. (2008). Avrupa Birliği, Bologna Süreci Ve Türkiye'de Psikolojik Danışman Eğitimi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 53,99-122.

Korkut Owen,F., Damirchi, E. S., Molaei, B. (2013). İki Orta Doğu Ülkesinde Psikolojik Danışma ve Rehberlik Alanı: *Türkiye ve İran. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(1), 81-103.

Korkut Owen, F., Tuzgöl Dost, M., & Bugay, A. (2014). Psikolojik danışman eğitimcilerinin psikolojik danışman adaylarının mesleğe ilişkin kişisel eğilimleri hakkındaki görüşleri. *International Journal of Human Sciences*, 11(1), 1037-1055.

Pişkin, M. (2006). Türkiye'de Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Dünü, Bugünü ve Yarını. Hesapçıoğlu, M. ve Durmuş, A. (ed.) Türkiye'de Eğitim Bilimleri: Bir Bilonço Denemesi, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Poyraz, C. (2006). Türkiye'de Rehberlik Hizmetlerinin Tarihsel Gelişimi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 187-209.

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği (t.y.). PDR Meslek odasına doğru. Erişim adresi: <http://www.pdr.org.tr/>

Yeşilyaprak, B. (2009). Türkiye'de Psikolojik Danışma ve Rehberlik Alanının Geleceği: Yeni Açılımlar ve Öngörüler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(1), 193-213.

Yüksel, Şahin, F. (2016). Okul Psikolojik Danışmanlarının Okullarında Verdikleri Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Hizmetlerini Değerlendirmeleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(1), 281-298.